

Н. Б. Шуст,
доктор соціологічних наук, професор

А. Є. Смородина,
аспірантка

СТАНОВЛЕННЯ ТА ВИЗНАННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Національний авіаційний університет
проспект Космонавта Комарова, 1, 03680, Київ, Україна
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького Національної академії наук України
вул. Трьохсвятительська, 4, 01601, Київ, Україна
E-mails: civilne@meta.ua, alla.smorodyna@icloud.com

Мета: визначення становлення та визнання в авторському праві особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності. **Методи дослідження:** методологічну основу дослідження склали загальнонаукові методи пізнання, а також предметні наукові знання, за допомогою яких оптимізовано правозастосування норм Цивільного кодексу України щодо особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності. **Результати:** вихідним принципом запропонованого наукового дослідження є розробка теоретичних правових конструкцій історії становлення авторського права з урахуванням прийняття Цивільного кодексу України, який здійснив перебудову системи права інтелектуальної власності, започаткував уніфікацію підходів до термінології та охорони об'єктів права інтелектуальної власності. **Обговорення:** сучасні зміни в суспільстві сприяють не лише появі нових правових механізмів переосмислення теоретичних основ права в цілому, а також актуалізують потребу виявлення причин правової еволюції та вироблення шляхів поступового розвитку права в цивільному законодавстві, законодавстві України щодо авторського права.

Ключові слова: авторське право, інтелектуальна власність, особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності, радянське цивільне право, авторське право Української СРР, авторське право Української РСР, цивільне законодавство України.

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах формування та становлення інформаційного суспільства необхідним є застосування в процесі наукового пізнання нової парадигми вивчення права, що заснована на класичних історичних праворозуміннях та дозволяє обґрунтовувати комплекс сучасних правопізнавальних положень щодо цивільного права в цілому та інтелектуальної власності зокрема. Сучасні перетворення в соціумі зумовлюють не лише появу нових правових механізмів переосмислення теоретичних основ права, а також актуалізують потребу виявлення причин правової еволюції та вироблення шляхів поступового

розвитку права в цивільному законодавстві, законодавстві України щодо авторського права.

Аналіз досліджень і публікацій. Розгляд права в умовах інформатизації являє собою складну та багатоаспектну проблему, вирішення якої неможливе без використання міждисциплінарного підходу в процесі пізнання та осмислення права, а також без урахування впливу суб'єктивних факторів на суспільні явища. Саме тому для реалізації мети та завдань даної статті використовувалися досягнення вітчизняних та закордонних науковців. Питаннями історико-правового розвитку цивільного законодавства займалися такі українські вчені, як О. В. Дзера, Г. В. Довгань, В. С. Дроб'язко, О. М. Орлюк,

О. І. Харитоновна та багато інших. Присвячували свої роботи радянському цивільному праву С. С. Алексєєв, Б. С. Антимонов, О. С. Іоффе, К. А. Флейшиц. Такі вчені, як Е. П. Гаврілов, М. В. Гордон, окремо досліджували радянське авторське право. Тому можна сказати, що питання історичного розвитку авторського права та права інтелектуальної власності в цілому не було залишено поза увагою вчених.

Метою даної статті є спроба дослідження того, яким шляхом відбувалося становлення та визнання у авторському праві особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності до моменту їх закріплення у Цивільному кодексі України 2003 р.

Виклад основного матеріалу. В підручниках стверджувалось, що до проголошення незалежності в Україні не було власного права інтелектуальної власності [1, с. 39], всі норми прийшли з радянського права та Українська СРР (а потім Українська РСР) дублювала норми всесоюзного законодавства. З цією думкою жили українські вчені та українські юристи дванадцять років із моменту набуття незалежності України. Мабуть, тому не можна недооцінювати важливість прийняття у 2003 р. нового Цивільного кодексу України, який містив революційні, порівняно з Цивільним кодексом 1963 р., норми, в тому числі щодо права інтелектуальної власності.

Книга четверта Цивільного кодексу України, який набув чинності 1 січня 2004 р. (далі – ЦК України) [2], у главі 35 містить загальні положення про право інтелектуальної власності. ЦК України ввів поняття «право інтелектуальної власності» як право особи на результат її інтелектуальної, творчої діяльності, тобто, як було проголошено у ст. 418, право інтелектуальної власності становить особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається цим кодексом та іншими законами.

ЦК України містить перелік особистих немайнових (ст. 423) та майнових (ст. 424) прав інтелектуальної власності, якими наділяються суб'єкти права інтелектуальної власності.

Так, ст. 423 ЦК України надає загальну характеристику особистих немайнових прав, які конкретизовані в спеціальних законах. Таким правами є: право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності; право перешкоджати будь-якому посягання на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності; інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Аналогічний підхід щодо викладення майнових прав інтелектуальної власності у ст. 424 ЦК України: право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Майнові права – це суб'єктивні права учасників правовідносин, які пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном, а також із тими матеріальними вимогами, які виникають з приводу розподілу цього майна і обміну. ЦК України поділяє усі майнові права на дві групи: виключні і невиключні. При цьому, право дозволяти використання об'єкта інтелектуальної власності і право перешкоджати та забороняти неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності законодавець відносить до виключних прав. Це «сучасна» картина.

А ще у 40-х роках серед радянських вчених відбувалися дискусії щодо створення єдиного правового інституту, який би поєднував авторське та винахідницьке право – інституту «інтелектуальної власності». Було запропоновано чотири норми, які є спільними для авторів творів та авторів винахідницьких пропозицій: 1) право на авторське ім'я; 2) виключне право на опублікування; 3) право забороняти вносити зміни, якщо вони не є новими творчими досягненнями; 4) можливість використання всіма соціалістичними організаціями творів, які визнані як такі, що мають суспільне значення, із

виплатою винагороди автору [3, с. 59]. Найбільшої критики отримало право на недоторканість, як таке, що не може бути застосовано до винаходів.

Цікаво, що у проекті Цивільного кодексу СРСР у 1947 р. (та у наступному проекті від 1948 р.), ст.ст. 571-613 регулювали лише авторські правовідносини, ще не було «згрупувань» статей до розділів, та ця сукупність статей мали назву «Авторське право. Видавничий, постановочний, сценарний договори» [4]. Проект Цивільного кодексу СРСР не містив положень про винахідництво. В пояснювальній записці до проекту це пояснювалось тим, що «винахідництво в СРСР мало масовий характер та дуже велике значення. Однак, цивільно-правові елементи відносин по винахідництву настільки тісно переплетені з організаційними та адміністративними елементами, тому виокремлення цивільних правовідносин із всього єдиного комплексу норм про винахідництво є недоцільним» [4, с. 3].

Тому довгий час авторське та винахідницьке право розвивались окремо, хоча й паралельними шляхами. В цілому вчені погоджувались, що авторські, винахідницькі та наукові твори настільки специфічні, що встановлення для них єдиного правового режиму виключалось [5, с. 10]. І лише 18 липня 1963 р., коли був прийнятий та введений в дію з 1 січня 1964 р. ЦК УРСР, який вперше містив відразу три розділи: «Авторське право», «Право на відкриття» і «Винахідницьке право». Це перша поява вказаних розділів у цивільному кодексі, оскільки до цього часу ці питання залишались поза його регулюванням. ЦК УРСР був ухвалений на основі Закону СРСР «Про затвердження Основ цивільного законодавства Союзу СРС та союзних республік» від 8 грудня 1961 р. (далі – Основи цивільного законодавства) [6] та, щонайменше, перераховані вище розділи були повністю перенесені у кодекс.

Далі проведемо ретроспективний аналіз: коли, яким документом та які саме особисті немайнові та майнові права визнавалися за авторами.

Основними актами, які регулювали авторські правовідносини в Україні за радянські часи були: Постанова ВЦВК та РНК РСРС «Про основи авторського права» від 30 січня 1925 р. (далі – Основи авторського права 1925 р.) [7], Постанова ВЦВК та РНК СРСР «Про основи авторського права» від 16 травня 1928 р. (далі – Основи авторського права 1928 р.) [8], Постанова ВЦВК та РНК УСРР «Про авторське право» від 6 лютого 1929 р. (далі – Закон УСРР «Про авторське право» 1929 р.) [9] та Закон СРСР «Про Основи цивільного законодавства Союзу РСР та союзних республік» від 8 грудня 1961 р. і Цивільний кодекс УРСР від 18 липня 1963 р. (далі – ЦК УРСР) [10]. Перераховані акти будуть проаналізовані в рамках даного дослідження. Необхідно зауважити, що цей перелік не є вичерпний. Певні питання регулювання норм авторського права були передані до компетенції державних органів України, наприклад, рішеннями Ради Міністрів УСРС ухвалювались рішення про ставки винагороди за використання певних творів, однак ці документи не будуть розглядатися в рамках даного дослідження.

Відомо, що Закон УСРР «Про авторське право» 1929 р. вважається першим нормативним актом України по авторському праву, який було прийнято на базі положень Основ авторського права 1928 р., які мали всесоюзну дію. Тим не менш, вважаємо, що неможливо дослідити логіку та хронологію розвитку та становлення положень авторського права, якщо не звернути належної уваги до попередніх нормативних актів.

До особистих немайнових прав автора, крім зазначених у ст. 423, ст. 438 ЦК України відносить право: вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо; забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору; обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору; на недоторканність твору.

Тим не менш, особисті немайнові права завжди йдуть першими у переліку прав інтелектуальної власності. Спочатку особисті немайнові, потім майнові. Про «провідну» роль особистих прав над майновими заявляли ще вчені-

правники радянського цивільного права та пояснювали це характером і специфікою відносин, які регулюються радянським авторським правом [12, с. 6].

Із усіх особистих немайнових прав фундаментальним є право на визнання людини творцем (автором, винахідником). Однак на конституційному рівні лише у Конституції СРСР 1977 р. були визнані права автора та закріплена їх державна охорона. До цього нормативні акти радянського часу визнавали за автором авторське право та перераховувались об'єкти, на які воно розповсюджувалось.

Основи авторського права 1925 р. визнавали за автором по суті особисті немайнові права – право на опублікування, виконання та розповсюдження свого твору всіма дозволеними законом способами під своїм іменем, під умовним іменем (псевдонімом) або без зазначення імені (анонімно). У ст. 98 Основ цивільного законодавства 1961 р. та ст. 475 ЦК УРСР за автором, крім визначеного вище, було окремо визнано право на недоторканість твору.

Формулювання принципу недоторканість твору, як загального обов'язку всіх осіб утриматись від будь-яких дій по відношенню до прав автора, довго не знаходило своєї реалізації. Наприклад, у Основах авторського права 1925 р. це право існувало у вигляді заборон видавцю вносити доповнення, скорочення та будь-які зміни у твір, його назву та зазначення імені автору.

Цікаво, що вже через чотири роки, у ст. 27 Закону УСРР «Про авторське право» 1929 р., це правило розширилось та було встановлено, що видавець і видовищне підприємство не мають права зі свого розсуду робити за життя автора без його згоди будь-які доповнення, скорочення й взагалі зміни ні в самому творі, ні в його заголовкові, ні в зазначенні на ньому імені автора. Таким чином, можна сказати, що ці норми вже містили правила щодо реалізації окремих немайнових прав автора. І вже у ст. 98 Основ цивільного законодавства 1961 р. та ст. 475 ЦК УРСР прямо встановлено за автором права на недоторканість твору. Стаття 476 ЦК УРСР встановляє порядок охорони недоторканості творів та імені автора при його житті, а ст. 479 –

після смерті. На наш погляд, таке формулювання є навіть вдалим, на відміну від наданого у ст. 439 ЦК України.

На цьому перелік особистих немайнових прав завершено, далі проаналізуємо аналогічним шляхом майнові права автора.

У ст. 440 ЦК України дублюється перелік майнових прав на твір, які надані у ст. 424. Реалізація основного майнового права – права на використання твору – деталізується способами, які перелічені у ст. 425. У сучасному розумінні, майновими правами суб'єктів авторського права є: опублікування (випуск у світ) твору; право дозволяти або забороняти відтворення творів; публічне виконання і публічне сповіщення творів; публічний показ; будь-яке повторне публічне сповіщення в ефірі; переклади творів; переробки, адаптації, аранжування твору та інші.

Однак становлення та визнання за особою майнових прав відбувалось послідовно, однак й повільно. Розгляд майнових прав інтелектуальної власності почнемо з ключового права – права на використання твору. Слід почати з того, що в цих документах відсутнє визначення поняття «використання». Тому цей термін звичайно розуміють як узагальнюючий, який включає в себе різні способи застосування авторських творів. Це право автора використовувати свій твір самому у будь-які способи.

Основи авторського права 1925 р. містили пряму норму, якою було визнано за автором право самому використовувати свій твір шляхом випуску його в світ та впродовж дозволеного законом строку (на той час 25 років) всіма дозволеними законом способами відтворювати та розповсюджувати його, а також добувати всіма законними способами майнові вигоди із свого виключного права. Додатково до цього загального правила, в цьому акті виокремлюється виключне право автора невиданого твору на публічне виконання його драматичного, музичного, музично-драматичного, пантомімного та хореографічного твору. В Основи авторського права 1928 р. і в Закон УСРР «Про авторське право» 1929 р. (ст. 7) ці норми перейшли без змін.

Логічним продовженням права на використання є право дозволяти використання іншим особам. Це право є «похідним» від права автора самому використовувати власний твір, бо він повинен мати правомочність дозволяти іншим особами використовувати свій твір. Ключове слово «дозволяти» має свою історію у радянській теорії цивільного права. Так, вважається, що теорія «дозволу» з'явилась у Основах авторського права 1928 р. [3, с. 196]. Так, ст. 16 Основ авторського права 1928 р. встановлювала, що авторське право «може бути відчужено за видавничим договором, за заповітом або іншим законним способом», а ст. 17 Постанови ВЦВК та РНК РРФСР від 8 жовтня 1928 р. «Про авторське право» [14] визнавала видавничий договір як «договір, в силу якого автор поступає на певний строк виключне право на видання твору». Вказані договори розглядались як договори поступки на певний строк виключних авторських прав. Однак пізніше, у 50-ті роки, радянські вчені почали говорити про те, що згідно авторського договору автор зберігає за собою всі свої виключні авторські права, а лише дозволяє організації-контрагенту використовувати визначеним у договорі способом свій твір.

Важливо зазначити, що Основи авторського права 1925 р. та Декрет ВЦВК і РНК РРФСР «Про авторське право» від 11 жовтня 1926 р. [15], хоча й визнали за автором право за винагороду за використання його твору, однак останній містив обмеження, які з одного боку, суттєво змінювали суть цього права у його сучасному розумінні, але, з іншого, демонстрували фактичні шляхи його реалізації. Так, згідно статей 14 і 15, на підставі договору автори мали право передати авторські права видавцю лише на визначений строк – п'ять років. А ось договір із державним видавництвом, а також професійними, партійними та кооперативними організаціями укладався безстроково. Це обмеження діяло поряд із іншими обмеженнями прав автора, а саме, широкого переліку випадків, коли інші особи могли використовувати твір та таке використання не вважалось порушенням прав автора.

Стаття 16 Закону УСРР «Про авторське право» 1929 р. визнавала за автором право «перевласнювати» за видавничим договором, за заповітом або іншим законним способом своє

авторське право, в частині або в цілому. Під цим треба було розуміти, що за видавничим договором автор передає видавцеві право видавати та розповсюджувати свої твори.

Одночасно, визнаючи за автором невиданого твору виключне майнове право на прилюдне його виконання, щодо невиданих, але виконаних прилюдно хоч би один раз творів Наркомосвіти УСРР належало дозволяти прилюдно їх виконувати без згоди автора, але з виплатою йому винагороди (ст. 8). Важливими змінами положень щодо «вільного використання» у цьому нормативному документі є додавання до певних випадків такого використання без дозволу автора, однак із виплатою авторської винагороди. Ставки авторської винагороди регламентувались, тим не менше, не можна не погодитись, що такі суттєві зміни свідчили про переоцінку з боку держави важливості і цінності авторських прав громадян.

Вже у ст. 98 Основ цивільного законодавства 1961 р. та ст. 475 ЦК УРСР визнано отримання винагороди на використання твору іншими особами (як із дозволу особи, так і при вільному використанні без згоди автора та з виплатою авторської винагороди, у випадках, прямо визначених законодавством). Головною новелою є положення ст. 101 Основ цивільного законодавства 1961 р., де встановлено, що використання твору автора іншою особою допускається лише на підставі договору з автором або його спадкоємця, крім випадків, зазначених в законі. Такими винятками були випадки «вільного» використання.

Висновки. Окремо зауважимо, що всі акти, які досліджуються в рамках даної статті, містять вичерпний перелік випадків «вільного» використання твору, тобто, коли авторські права не вважаються порушеними. Основи авторського права 1925 р. перераховують 14 випадків «вільного використання» твору, коли авторські права не вважаються порушеними. Основи авторського права 1928 р. визнають 15 таких випадків, а Закон УСРР 1929 р. ще більш деталізує ці 15. Такий широкий перелік, по суті, ще більше обмежував авторські права громадян. Наразі не йшлося про розмежування цих випадків на такі, коли дозволяється використання твору без дозволу автора і без виплати винагороди або із такою виплатою. Ці суттєві зміни знайшли своє

відображення у Основах цивільного законодавства 1961 р., в яких дві окремі статті присвячено цьому питанню.

До прийняття ЦК України, права автора обмежувалися правом на опублікування, відтворення і розповсюдження свого твору, що вже на той час не відповідало фактичному стану економіки та права. ЦК України, хоч і мав та має певні недоліки та неузгодженості, здійснив перебудову системи права інтелектуальної власності, а введенням загальних положень, які стосуються всіх об'єктів права інтелектуальної власності, було започатковано, так би мовити, уніфікацію підходів як до термінології, так і до охорони об'єктів права інтелектуальної власності, що дуже важливо в умовах швидкого технологічного розвитку та можливості появи у майбутньому нових об'єктів права інтелектуальної власності.

Література

1. *Основи* правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. / за заг.ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

2. *Цивільний кодекс України*: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.

3. *Гаврилов Э. П.* Советское авторское право (Основные положения. Тенденции развития) / Э. П. Гаврилов. – М.: Наука, 1984. – 222 с.

4. *Проект* Гражданского кодекса Союза ССР, подготовленный Комиссией по составлению проектов Гражданского и Гражданского процессуального кодексов СССР. – М., 1947. – 36 с.

5. *Иоффе О. С.* Основы авторского права. Авторское, изобретательное право, право на открытие: учеб. пос. / О. С. Иоффе. – М.: Знание, 1969. – 127 с.

6. *Осноvy* гражданского законодательства Союза ССР и союзных республик: Закон Союза Советских Социалистических Республик от 8 декабря 1961 г. – М.: Юридическая литература, 1964. – 120 с.

7. *Об основах* авторского права: Постановление ЦИК и СНК СССР от 30 января 1925 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libertarium.ru/ap-1925>.

8. *Осноvy* авторского права: Постановление ЦИК и СНК СССР от 16 мая 1928 г. – М.: Гражданское законодательство СССР, 1957. – С. 156-159.

9. *Про авторське* право: Постанова ВЦВК і РНК УСРР від 6 лютого 1929 р. // Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського Уряду України. – 1929. – № 7. – С. 277-290.

10. *Цивільний кодекс* Української РСР: Закон Української РСР від 18 липня 1963 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540-06/ed19991030>.

11. *Shust Nataliia.* Correlation Between Intellectual Property and Scientific Activity // Proceedings of the National Aviation University. – 2017. – № 2. – P. 148-155.

12. *Торкановский Е. П.* Личные и имущественные права авторов литературных произведений по советскому праву: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук / Е. П. Торкановский; Харьковский юрид. инст-т им. Л.М. Кагановича, Куйбышевский плановый институт. – Куйбышев, 1953. – 14 с.

13. *Дроб'язко В.* До історії авторського права в Україні 20-х років ХХ століття / В. Дроб'язко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. – № 1. – С. 3-12.

14. *Об авторском* праве: Постановление ВЦИК и СНК РСФСР от 8 октября 1928 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sssr6644.htm>.

15. *Об авторском* праве: Декрет ВЦИК и СНК РСФСР от 11 октября 1926 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://museumreforms.ru/node/13947>.

References

1. *Osnovy pravovoi' ohorony intelektual'noi' vlasnosti v Ukraini*: pidruch. / za zag.red. O. A. Pidoprygory, O. D. Svjatoc'kogo. – K.: Vyd. Dim «In Jure», 2003. – 236 s.

2. *Cyvil'nyj kodeks Ukrainy*: Zakon Ukrainy vid 16 sichnja 2003 r. № 435-IV [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.

3. *Gavrilov Je. P.* Sovetskoe avtorskoe pravo (Osnovnye polozhenija. Tendencii razvitija) / Je. P. Gavrilov. – M.: Nauka, 1984. – 222 s.

4. *Proekt Grazhdanskogo kodeksa Sojuza SSR, podgotovlennyj Komissiej po sostavleniju proektov Grazhdanskogo i Grazhdanskogo processual'nogo kodeksov SSSR.* – М., 1947. – 36 s.

5. *Ioffe O. S. Osnovy avtorskogo prava. Avtorskoe, izobretatel'noe pravo, pravo na otkrytie: ucheb. pos. / O. S. Ioffe.* – М.: Znanie, 1969. – 127 s.

6. *Osnovy grazhdanskogo zakonodatel'stva Sojuza SSR i sojuznyh respublik: Zakon Sojuza Sovetskikh Socialisticheskikh Respublik ot 8 dekabrya 1961 g.* – М.: Juridicheskaja literatura, 1964. – 120 s.

7. *Ob osnovah avtorskogo prava: Postanovlenie CIK i SNK SSSR ot 30 janvarja 1925 g.* [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://libertarium.ru/ap-1925>.

8. *Osnovy avtorskogo prava: Postanovlenie CIK i SNK SSSR ot 16 maja 1928 g.* – М.: Grazhdanskoe zakonodatel'stvo SSSR, 1957. – S. 156-159.

9. *Pro avtors'ke pravo: Postanova VCVK i RNK USRR vid 6 ljutogo 1929 r.* // Zbirnyk zakoniv ta rozporjadzhen' robitchnycho-seljans'kogo Urjadu Ukrai'ny. – 1929. – № 7. – S. 277-290.

10. *Cyvil'nyj kodeks Ukrai'ns'koi' RSR: Zakon Ukrai'ns'koi' RSR vid 18 lypnja 1963 r.*

[Elektronnij resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540-06/ed19991030>.

11. *Shust Nataliia. Correlation Between Intellectual Property and Scientific Activity // Proceedings of the National Aviation University.* – 2017. – № 2. – P. 148-155.

12. *Torkanovskij E. P. Lichnye i imushhestvennye prava avtorov literaturnyh proizvedenij po sovetskomu pravu: avtoref. diss. ... kand. jurid. nauk / E. P. Torkanovskij; Har'kovskij jurid. inst-im. L. M. Kaganovicha, Kujbyshevskij planovyj institut.* – Kujbyshev, 1953. – 14 s.

13. *Drob'jazko V. Do istorii' avtors'kogo prava v Ukrai'ni 20-h rokiv XX stolittja / V. Drob'jazko // Teorija i praktyka intelektual'noi' vlasnosti.* – 2006. – № 1. – S. 3-12.

14. *Ob avtorskom prave: Postanovlenie VCIK i SNK RSFSR ot 8 oktjabrja 1928 g.* [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sssr6644.htm>.

15. *Ob avtorskom prave: Dekret VCIK i SNK RSFSR ot 11 oktjabrja 1926 g.* [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://museumreforms.ru/node/13947>.

Н. Б. Шуст, А. Е. Смородина

СТАНОВЛЕНИЕ И ПРИЗНАНИЕ АВТОРСКОГО ПРАВА В УКРАИНЕ

Национальный авиационный университет

проспект Космонавта Комарова, 1, 03680, Киев, Украина

Институт государства и права им. В.М. Корецкого Национальной академии наук Украины

ул. Трехсвятительская, 4, 01601, Киев, Украина

E-mails: civilne@meta.ua, alla.smorodyna@icloud.com

Цель: определение становления и признания в авторском праве личностных имущественных и неимущественных прав интеллектуальной собственности. **Методы исследования:** методологическую основу исследования составили общенаучные методы познания, а также предметные научные знания, при помощи которых оптимизировано правоиспользование норм Гражданского кодекса Украины в контексте личностных имущественных и неимущественных прав интеллектуальной собственности. **Результаты:** исходным принципом предложенного научного исследования является разработка теоретических правовых конструкций истории становления авторского права с учетом принятия Гражданского кодекса Украины, который осуществил перестройку системы права интеллектуальной собственности, предложил унификацию подходов к терминологии и охране объектов права интеллектуальной собственности. **Обсуждение:** современные изменения в обществе способствуют не только появлению новых правовых механизмов

переосмысления теоретических основ права в целом, а также актуализируют потребность выявления причин правовой эволюции и разрабатывают пути поступательного развития права в гражданском законодательстве, законодательстве Украины относительно авторского права.

Ключевые слова: авторское право, интеллектуальная собственность, личные имущественные и неимущественные права интеллектуальной собственности личности, советское гражданское право, авторское право Украинской ССР, гражданское законодательство Украины.

N. Shust, A. Smorodyna

FORMATION AND RECOGNITION OF COPYRIGHT IN UKRAINE

National Aviation University

Kosmonavta Komarova Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine

National Academy of Sciences of Ukraine, V.M. Koretsky Institute of State and Law

Tryokhsviatitelska str., 4, 01601, Kiev, Ukraine

E-mails: civilne@meta.ua, alla.smorodyna@icloud.com

Purpose: definition of the formation and recognition in the copyright of personal property and non-property rights of intellectual property. **Methods:** the methodological basis of the research was formed by general scientific methods of cognition, as well as substantive scientific knowledge with the help of which the lawful use of the norm of the Civil Code of Ukraine in the context of personal property and non-property rights of intellectual property. **Results:** the initial principle of the proposed scientific research is the development of theoretical legal constructions of the history of the development of copyright, taking into account the adoption of the Civil Code of Ukraine which carried out the restructuring of the system of intellectual property rights, proposed the unification of approaches to terminology and protection of objects of intellectual property law. **Discussion:** modern changes in society determine not only the emergence of new legal mechanisms, but also the need to change the paradigm of legal thinking and redefine the theoretical foundations of the law as a whole and also actualize the need to identify the causes of legal evolution and develop ways of progressive development of law in Civil law, Ukrainian legislation on copyright.

Keywords: copyright, intellectual property, personal property and non-property rights of intellectual property, Soviet Civil Law, copyright of Soviet Ukraine, civil legislation of Ukraine.